

SPIS TREŚCI

Tom 2

Część III

DZIAŁALNOŚĆ PRAKTYCZNA PIELĘGNIARKI. ZADANIA W PROCESIE TERAPII, W USPRAWNIANIU, W EDUKACJI I W PIELĘGNOWANIU

Rozdział 7. Udział pielęgniarki w procesie leczenia	426
7.1. Cele rozdziału — <i>Joanna Czyżewska-Świecka, Barbara Ziętek, Alicja Wierzbicka, Ewa Łoś</i>	428
7.2. Kluczowe słowa, pojęcia — <i>Joanna Czyżewska-Świecka, Barbara Ziętek, Alicja Wierzbicka, Ewa Łoś</i>	429
7.3. Udział pielęgniarki w leczeniu farmakologicznym — <i>Joanna Czyżewska-Świecka, Barbara Ziętek</i>	429
7.3.1. Ogólne zasady obowiązujące przy podawaniu leków i wykonywaniu zabiegów	430
7.3.2. Podawanie leków do układu pokarmowego	432
7.3.3. Procedury i algorytmy wykonywania zabiegów i podawania leków do układu pokarmowego	435
7.3.3.1. Podawanie leków doustnie	435
7.3.3.2. Zakładanie czopków	437
7.3.3.3. Sucha rurka do odbytu	439
7.3.3.4. Wlewka doodbytnicza przeczyszczająca	441
7.3.3.5. Wlewka doodbytnicza lecznicza	444
7.3.3.6. Lewatywa	447
7.3.3.7. Wlew doodbytniczy	450
7.3.3.8. Płukanie żołądka	453
7.3.4. Wykonywanie zabiegów i podawanie leków do układu oddechowego	456
7.3.5. Procedury i algorytmy wykonywania zabiegów i podawania leków do układu oddechowego	459
7.3.5.1. Inhalacje	459
7.3.5.2. Podawanie tlenu	461
7.3.6. Wykonywanie zabiegów i podawanie leków do układu moczowego	463

7.3.7. Procedury i algorytmy wykonywania zabiegów i podawania leków do układu moczowego	470
7.3.7.1. Cewnikowanie pęcherza moczowego	470
7.3.7.2. Zakładanie cewnika Foleya na stałe	474
7.3.7.3. Płukanie pęcherza moczowego	477
7.3.8. Podawanie leków we wstrzyknięciach	480
7.3.9. Procedury i algorytmy wykonywania wstrzyknięć	488
7.3.9.1. Wstrzyknięcie podskórne	488
7.3.9.2. Wstrzyknięcie śródskórne	490
7.3.9.3. Wstrzyknięcie domięśniowe	493
7.3.9.4. Zakładanie wenflonu	496
7.3.9.5. Wstrzyknięcie dożylnie	497
7.3.9.6. Kroplowy wlew dożylny	499
7.3.10. Wykonywanie zabiegów i podawanie leków na skórę i przez błony śluzowe	502
7.3.11. Procedury i algorytmy wykonywania zabiegów i podawania leków na skórę i przez błony śluzowe	510
7.3.11.1. Zakraplanie leku do oka	510
7.3.11.2. Płukanie oka	512
7.3.11.3. Zakraplanie leku do nosa	514
7.3.11.4. Podawanie leków do ucha	515
7.3.11.5. Podawanie leków na skórę	517
7.3.11.6. Kąpiele lecznicze	521
7.3.12. Wykonywanie zabiegów przeciwzapalnych	524
7.3.13. Procedury i algorytmy wykonywania zabiegów przeciwzapalnych	527
7.3.13.1. Żel zimny	527
7.3.13.2. Okład zimny	528
7.3.13.3. Lampa soluks	529
7.3.13.4. Okład ciepły	530
7.3.13.5. Bańki lekarskie	532
Zadania sprawdzające	535
Zadania do samodzielnego wykonania	537
Literatura	538
7.4. Udział pielęgniarki w leczeniu dietetycznym — <i>Alicja Wierzbicka</i>	539
7.4.1. Zadania pielęgniarki w leczeniu dietetycznym	539
7.4.2. Zasady racjonalnego żywienia	540
7.4.3. Zasady leczenia dietetycznego	540
7.4.4. Rodzaje diet leczniczych	541
7.4.4.1. Dieta łatwo strawna (podstawowa)	541
7.4.4.2. Dieta przeciwmiażdżycowa	542
7.4.4.3. Dieta z ograniczeniem soli	543
7.4.4.4. Dieta bogatopotasowa	543
7.4.4.5. Dieta ubogobiałkowa	544
7.4.4.6. Dieta bogatobiałkowa	544
7.4.4.7. Dieta ubogokaloryczna	545
7.4.4.8. Dieta w chorobach wątroby	545
7.4.4.9. Dieta bezresztkowa	546
7.4.4.10. Dieta oszczędzająca	546
7.4.4.11. Dieta w cukrzycy	547
Zadania sprawdzające	548
Zadania do samodzielnego wykonania	549
Literatura	550

7.5. Udział pielęgniarki w leczeniu zabiegowym — <i>Ewa Łoś</i>	550
7.5.1. Opatrywanie ran, wykonywanie opatrunków	551
7.5.2. Ogólne zasady przygotowania pacjenta do zabiegu operacyjnego i postępowania pooperacyjnego	552
7.5.3. Procedury i algorytmy wykonywania wybranych czynności i zabiegów	554
7.5.3.1. Przygotowanie narzędzi i materiału opatrunkowego	554
7.5.3.2. Przygotowanie stolika opatrunkowego	555
7.5.3.3. Założenie i zmiana opatrunku	556
Zadania sprawdzające	559
Zadania do samodzielnego wykonania	559
Literatura	559
Zadania problemowe do rozdziału 7	560
Odpowiedzi do zadań testowych do rozdziału 7	560

Rozdział 8. Udzielanie przez pielęgniarkę pierwszej pomocy . . . . .

8.1. Cele rozdziału — <i>Ewa Łoś, Maria Pieniążek</i>	562
8.2. Kluczowe słowa, pojęcia — <i>Ewa Łoś, Maria Pieniążek</i>	562
8.3. Ogólne zasady postępowania podczas udzielania pierwszej pomocy w wybranych stanach zagrożenia życia — <i>Maria Pieniążek</i>	563
8.3.1. Krwotok	563
8.3.2. Obrażenia termiczne	566
8.3.3. Złamania	569
8.3.4. Zranienia	571
8.3.5. Ukąszenia i użądlenia przez owady i zwierzęta	571
8.3.6. Drgawki	573
8.3.7. Utrata przytomności	573
8.3.8. Nagłe zatrzymanie krążenia	575
8.3.9. Nagłe zatrzymanie oddychania	577
Zadania sprawdzające	578
Zadania do samodzielnego wykonania	578
Literatura	578
8.4. Procedury i algorytmy wykonywania zabiegów i działań — <i>Ewa Łoś</i>	579
8.4.1. Ułożenie w pozycji bezpiecznej	579
8.4.2. Przygotowanie zestawu przeciwwstrząsowego	582
8.4.3. Tamowanie krwotoków	584
8.4.4. Tamowanie krwawienia z nosa	585
8.4.5. Opatrywanie ran	586
8.4.6. Udrażnianie dróg oddechowych	587
8.4.7. Sztuczna wentylacja płuc	593
8.4.8. Pośredni masaż serca	595
8.4.9. Podstawowe zabiegi resuscytacyjne u dorosłego	597
8.4.10. Podstawowe zabiegi resuscytacyjne u dziecka	598
8.4.11. Unieruchamianie złamania kończyny	599
Zadania sprawdzające	602
Zadania do samodzielnego wykonania	603
Literatura	603
Zadania problemowe do rozdziału 8	604
Odpowiedzi do zadań testowych do rozdziału 8	604

Rozdział 9. Udział pielęgniarki w usprawnianiu pacjenta	605
9.1. Cele rozdziału — <i>Krystyna Jewsiejczyk, Ewa Łoś, Zdzisława Szadowska-Szlachetka, Ewa Jakubaszek</i>	607
9.2. Kluczowe słowa, pojęcia — <i>Krystyna Jewsiejczyk, Ewa Łoś, Zdzisława Szadowska-Szlachetka, Ewa Jakubaszek</i>	607
9.3. Ogólne zasady postępowania w usprawnianiu pacjentów — <i>Ewa Łoś</i>	608
9.3.1. Usprawnianie układu oddechowego	609
9.3.2. Usprawnianie układu pokarmowego	613
9.3.3. Usprawnianie układu moczowego	614
9.3.4. Usprawnianie układu kostno-stawowo-mięśniowego	616
9.3.5. Usprawnianie skóry i tkanki podskórnej	618
Zadania sprawdzające	620
Zadania do samodzielnego wykonania	620
Literatura	621
9.4. Zasady pielęgnowania pacjenta długotrwale unieruchomionego w łóżku — <i>Ewa Łoś</i>	621
Zadania sprawdzające	623
Zadania do samodzielnego wykonania	623
Literatura	624
9.5. Procedury i algorytmy wykonania zabiegów — <i>Krystyna Jewsiejczyk, Ewa Jakubaszek</i>	624
9.5.1. Oklepywanie	624
9.5.2. Nacieranie	627
9.5.3. Masaż skóry	629
9.5.4. Ćwiczenia gimnastyczne bierne	630
9.5.5. Ćwiczenia gimnastyczne czynne	633
9.5.6. Gimnastyka oddechowa	639
9.5.7. Drenaż ułożeniowy	643
9.5.8. Toaleta drzewa oskrzelowego	646
9.5.9. Stosowanie udogodnień dla pacjenta leżącego w łóżku	649
9.5.10. Pomoc przy siadaniu w łóżku	651
9.5.11. Pomoc przy wstawianiu z łóżka	656
9.5.12. Karmienie przez zgłębnik	660
9.5.13. Karmienie przez przetokę	667
9.5.14. Pielęgnowanie pacjenta z tracheostomią	673
Zadania sprawdzające	677
Zadania do samodzielnego wykonania	678
Literatura	680
9.6. Pielęgnowanie pacjenta z przetoką — <i>Krystyna Jewsiejczyk</i>	680
9.6.1. Pielęgnowanie pacjenta z przetoką jelitową (stomią)	680
9.6.1.1. Rodzaje stomii	681
9.6.1.2. Zasady pielęgnowania pacjenta ze stomią	687
9.6.1.3. Powikłania stomii jelitowej	696
9.6.2. Pielęgnowanie pacjenta z przetoką moczową (urostomią)	699
9.6.2.1. Rodzaje przetok moczowych	699
9.6.2.2. Ogólne zasady pielęgnowania pacjenta z urostomią	699
9.6.3. Procedury i algorytmy wykonywania zabiegów	704

9.6.3.1. Zmiana woreczka stomijnego	704
9.6.3.2. Zmiana woreczka urostomijnego	711
9.6.3.3. Irygacja stomii	712
Zadania sprawdzające	719
Zadania do samodzielnego wykonania	721
Literatura	722
9.7. Usprawnienie psychiczne pacjenta — <i>Zdzisława Szadowska-Szlachetka</i>	723
9.7.1. Cel i zakres usprawniania psychicznego	723
9.7.2. Psychoterapia elementarna — zadania pielęgniarki	727
Zadania sprawdzające	731
Zadania do samodzielnego wykonania	732
Literatura	733
9.8. Usprawnienie społeczne pacjenta — <i>Zdzisława Szadowska-Szlachetka</i>	733
9.8.1. Istota usprawnienia społecznego pacjenta	733
9.8.2. Czynniki warunkujące realizację procesu usprawnienia społecznego	736
Zadania sprawdzające	738
Zadania do samodzielnego wykonania	738
Literatura	739
Zadania problemowe do rozdziału 9	739
Odpowiedzi do zadań testowych do rozdziału 9	740

Rozdział 10. Udział pielęgniarki w tworzeniu warunków do utrzymania funkcji biologicznych organizmu pacjenta	742
10.1. Cele rozdziału — <i>Krystyna Makolus, Krystyna Jewsiejczyk, Anna Felińska</i>	743
10.2. Kluczowe słowa, pojęcia — <i>Krystyna Makolus, Krystyna Jewsiejczyk, Anna Felińska</i>	743
10.3. Zasady postępowania utrzymującego funkcje biologiczne organizmu — <i>Krystyna Jewsiejczyk</i>	744
10.3.1. Utrzymanie czynności oddychania i krążenia	746
10.3.2. Zapewnienie prawidłowej termoregulacji	748
10.3.3. Zapewnienie prawidłowego żywienia	750
10.3.4. Zapewnienie warunków do wydalania moczu i kału	754
10.3.5. Utrzymanie prawidłowych czynności ochronnych skóry	757
Zadania sprawdzające	768
Zadania do samodzielnego wykonania	771
Literatura	771
10.4. Procedury i algorytmy wykonania wybranych zabiegów — <i>Anna Felińska</i>	772
10.4.1. Pojenie pacjenta	772
10.4.2. Karmienie pacjenta	774
10.4.3. Podawanie basenu	776
10.4.4. Podawanie kaczki	779
Zadania sprawdzające	781
Zadania do samodzielnego wykonania	781
Literatura	781
Zadania problemowe do rozdziału 10	782
Odpowiedzi do zadań testowych do rozdziału 10	783

Rozdział 11. Pomaganie pacjentowi w wykonywaniu czynności zapewniających komfort w codziennym życiu	784
11.1. Cele rozdziału — <i>Krystyna Makolus, Zdzisława Szadowska-Szlachetka, Anna Felińska, Krystyna Jewsiejczyk</i>	785
11.2. Kluczowe słowa, pojęcia — <i>Krystyna Makolus, Zdzisława Szadowska-Szlachetka, Anna Felińska, Krystyna Jewsiejczyk</i>	786
11.3. Pomaganie człowiekowi w przyjęciu roli pacjenta instytucji ochrony zdrowia i opieki społecznej — <i>Zdzisława Szadowska-Szlachetka</i>	786
Zadania sprawdzające	798
Zadania do samodzielnego wykonania	798
Literatura	799
11.4. Zasady postępowania przy udzielaniu pacjentowi pomocy w czynnościach życia codziennego — <i>Zdzisława Szadowska-Szlachetka, Krystyna Jewsiejczyk</i>	800
11.4.1. Pomoc w utrzymaniu higieny osobistej i otoczenia	800
11.4.2. Pomoc w dobieraniu odzieży, ubieraniu i rozbieraniu	812
11.4.3. Pomoc w poruszaniu się	813
11.4.4. Pomoc w ułożeniu ciała w różnych pozycjach i zmianie pozycji ułożeniowej	816
Zadania sprawdzające	817
Zadania do samodzielnego wykonania	818
Literatura	819
11.5. Stwarzanie pacjentowi warunków do snu, wypoczynku, aktywności — <i>Zdzisława Szadowska-Szlachetka, Krystyna Jewsiejczyk</i>	819
11.5.1. Stwarzanie warunków do snu	820
11.5.2. Stwarzanie warunków do wypoczynku i aktywności	822
Zadania sprawdzające	830
Zadania do samodzielnego wykonania	831
Literatura	832
11.6. Procedury i algorytmy działań i zabiegów — <i>Anna Felińska</i>	833
11.6.1. Stanie łóżka	833
11.6.2. Zmiana bielizny pościelowej częściowa	837
11.6.3. Zmiana bielizny pościelowej całkowita	841
11.6.4. Zmiana bielizny osobistej	844
11.6.5. Mycie pacjenta w łóżku	846
11.6.6. Kąpiel w wannie	850
11.6.7. Mycie pod natryskiem	851
11.6.8. Mycie głowy w łóżku	852
11.6.9. Mycie zębów	856
11.6.10. Toaleta jamy ustnej	858
11.6.11. Toaleta noworodka	861
11.6.12. Przewijanie niemowlęcia	865
11.6.13. Kąpiel niemowlęcia	867
11.6.14. Układanie pacjenta w różnych pozycjach — wysokie ułożenie	869
11.6.15. Układanie pacjenta w różnych pozycjach — ułożenie na boku	871
11.6.16. Przenoszenie pacjenta z łóżka na wózek	876
11.6.17. Przenoszenie pacjenta z łóżka na fotel (wózek)	879
Zadania sprawdzające	880
Zadania do samodzielnego wykonania	882

Literatura	882
Zadania problemowe do rozdziału 11	883
Odpowiedzi do zadań testowych do rozdziału 11	883

Rozdział 12. Udział pielęgniarki w edukacji zdrowotnej —

<i>Wiesława Ciechaniewicz</i>	885
12.1. Cele rozdziału	885
12.2. Kluczowe słowa, pojęcia	886
12.3. Edukacja zdrowotna	886
12.4. Zadania pielęgniarki w edukacji zdrowotnej społeczeństwa	889
12.5. Metody i formy stosowane w edukacji zdrowotnej	891
Zadania sprawdzające	895
Zadania do samodzielnego wykonania	895
Literatura	896
Zadania problemowe do rozdziału 12	896

Rozdział 13. Działania pielęgniarki na rzecz przygotowania podopiecznych do samoopieki i świadczenia opieki nieprofesjonalnej — *Wiesława*

<i>Ciechaniewicz</i>	897
13.1. Cele rozdziału	897
13.2. Kluczowe słowa, pojęcia	898
13.3. Opieka nieprofesjonalna — istota i znaczenie w opiece nad zdrowiem	898
13.4. Ocenianie przygotowania pacjenta do samoopieki i zapotrzebowania na opiekę	900
13.5. Edukacja pacjenta	918
13.6. Edukacja opiekunów do opieki nieprofesjonalnej	919
13.7. Metody i formy stosowane w edukacji do samoopieki i świadczenia opieki nieprofesjonalnej	920
Zadania sprawdzające	922
Zadania do samodzielnego wykonania	923
Literatura	923
Zadania problemowe do rozdziału 13	924

Rozdział 14. Udział pielęgniarki w opiece paliatywnej — *Maria Pieniążek* . . . . .

14.1. Cele rozdziału	926
14.2. Kluczowe słowa, pojęcia	927
14.3. Opieka paliatywna — istota i znaczenie	927

14.4. Organizacja opieki paliatywnej w Polsce	928
14.5. Ogólne zasady opieki paliatywnej	929
14.6. Udział pielęgniarki w opiece paliatywnej	929
14.7. Opieka nad rodziną człowieka umierającego	934
14.8. Opieka nad człowiekiem zmarłym	935
14.9. Zespół wypalenia zawodowego — zapobieganie	936
Zadania sprawdzające	938
Zadania do samodzielnego wykonania	938
Literatura	938
Zadania problemowe do rozdziału 14	939
Skorowidz	I